

ærede Medlemmer af Udvalget og navnlig den høit ærede Ordfører. Jeg vil blot i denne Henseende bemærke, at jeg allerede Dagen iforveien derom havde underrettet den ærede Ordfører, og at han med sin sædvanlige Humanitet svarede, at han aldeles Intet havde derimod at indvende. Forsaavidt som den ærede første Landsthingsmand for 5te Valgkreds (Stampe) under den forrige Behandling af Sagen har sagt, at det undrede ham høilig, at jeg vilde fremsætte et saadant Vædringsforslag, og ikke utydeligt har givet tilkjenning, at det kunde sigte til at standse Høveriasløsningen, da maa jeg tillade mig at bemærke, at jeg dog ikke indseer, hvorledes et saadant Vædringsforslag, som det af mig stillede, kunde have en saadan Virkning. Det er langt fra mig at ville lægge Hindringer i veien for Høveriets Afløsning, og jeg troer heller ikke, at man gjør dette, naar man søger saavidt muligt at skaffe enhver Part, hvad man anseer for Ret. Da imidlertid det ærede Medlem ikke har anført Grunde for denne sin Paastand, skal jeg blot lade det blive derved, at jeg erklærer, at jeg ikke kan indse, hvorledes han vil kunne mottvære den.

Jeg skal nu tillade mig at gaae over til den nærmere Motivering af dette Vædringsforslag. Forsaavidt den ærede Ordfører har yttret, at der ikke findes Reciprocitet Sted mellem de to Parter med Hensyn til vort Forslag, vil jeg tillade mig at bemærke, at Forholdet stiller sig ganske anderledes mellem disse 2 Parter. Her er det den intelligente Part, den Part, som sædvanlig er den formuende, den Part, som har den største Magt, der forudsættes at træde op imod den anden Part, som i Reglen er den Fattige, som i Reglen mangler tilbørlig Indsigt, Dygtighed og Formuenhed til at kunne virke saaledes, som den anden Part kan virke. Jeg skal ikke gaae ind paa en nøiere Udvikling deraf, jeg troer, at det maa være indlysende for Enhver, at Bønderne, navnlig i visse fattige Egne, kunne komme i en meget stor Forlegenhed derved at Godseieren forlangte af dem, at de imod deres Billie skulde lade Høveriet afløse imod en Pengaagift. Jeg maa gjøre opmærksom paa, at jeg har seet, at blandt de Gaarde og Godser,

paa hvilke der endnu findes Høveri Sted, findes ogsaa saadanne, der staae under Regjeringens umiddelbare Bestyrelse.

Da nu Regjeringen stedse har udtalt som Princip, at Høveriet er fordærveligt og skadeligt, saa maa jeg antage, at den har anvendt al mulig Omhu, for at faae Høveriet afløst paa disse Godser, men at Bønderne paa det Bestemteste have erklæret sig derimod, og at enhver enkelt Bonde har modsat sig denne Forandring. Jeg skal iøvrigt ikke trætte det ærede Thing med videre at udvile dette, men maa i denne Henseende aldeles henholde mig til hvad der er fremsført af den ærede femte Landsthingsmand for første Valgkreds (Ørsted). Jeg vil blot tillade mig i denne Henseende at anføre, at han udtrykkelig har sagt, at det, at Loven tilstæder Godseieren at tvinge Bonden til Afløsning imod alle disses Billie, er usædvanligt, ualmindeligt, ja endogsaar unaturligt, og idet jeg nu henholder mig til disse Ord, saa troer jeg, at have vist, at det er noget ganske andet, naar Godseieren imod alle Bøndernes Billie forlanger Afløsning end naar Bønderne forlange det.

Naar man nu vil spørge, hvorledes jeg da som Medlem af Udvalget har kunnet gaae ind paa, at tilstede Godseierne en saadan Ret, saa svarer jeg, at jeg er saa levende gjenstrængt af Overbeviisningen om Høveriets Skadelighed, at jeg har fundet mig beføiet til at oversee saare Meget for at komme til et Resultat. Man maa i saadanne Sager komme hverandre i Møde, og opgive Noget af det, man anseer for vigtigt, for at kunne komme, som jeg allerede har sagt, til et endeligt Resultat. Men den Afstemning, som er foregaaet ved 2den Behandling af Sagen, har stillet den ganske anderledes, og som jeg troer, i Disfaveur af Bonden. Naar man nu i Udvalget har indrømmet Alt, hvad man kan indrømme, og der da kommer Noget til, som synes mig trykkende for Bondestanden, forekommer det mig at være for meget. Det første af det, som er kommet til, og som forekommer mig misligt for Bonden, er, at Afsløsningskredsen ere ophævede; Regjeringen maa dog have havt en Grund, hvorfor den har inddeelt Landet i saadanne Kredse. Den høitærede Indenrigs-